

Abdelkébir Khatibi: VOLJENJE – Bilješke upućene ženama

Žene često pišu intimne dnevnike. Sada i ja pišem svoj, da ih razonodim. Posvećujem im ove bilješke koje će čitati kako ih bude volja: u ritmu godišnjih doba, u opetovanom vraćanju godina, u naručju onoga koji ih voli.

Pisar sam što će govoriti o vašim očima, o vašim rukama, o znakovima vaših čari. Obećanje, zanos u ušnoj školjki: dočekati ženskost na putu Voljenja, ovdje, ondje i tamo.

*

Skroviti dio ove tajne je skroviti sadržaj sporazuma: dati partneru (onome koji voli ili onoj koja voli) isto što se daje samome sebi a da se to ne okuje u nemoguće riječi, nevjerovatna obećanja, u više ili manje barbarske strasti.

*

Žena za ženom, hirovita igra, kažu. Treba upamtiti od prizora počinka one koja voli paradigmu tapiserije, ili samu ideju neke misli popraćene jednostavnim gestama: smisao za detalj čak i u drijemanju dok je ono najbližije snu. Čekanje: paradoks osjećajnog veza. Noć vibrira, sklanja se u zaklon iza kuće. Izjutra lagana vrtoglavica.

*

I tako mu se događa da se probudi u raju. Gleda kako sunce ide prema njemu, prema krevetu i njegovom zvjezdanom zemljovidu. Krevet s baldahinom odlijeće. Čini se kao da se uspinjemo od neba do neba u naručju one koja voli.

Ali anđeo je pitanje stila: to je, vidite, način na koji se zastire tijelo, njegovi presavinuti nabori. Ali koji?

Ako uplićem i rasplićem pitanja, to je zato da bih ostao što dulje uz vaše poluzatvorene oči u svitanje. Da bih osjetio prvi pokret što se začinje.

*

Onaj ili ona što su obuzeti trajnom vrtoglavicom voljenja i nevoljenja ne razabiru šifru svoje slobode, kao ni njezine prinude.

*

Možemo li se sjećati ljubavi koju nismo doživjeli? da, uz pomoć zaborava drugoga/druge. No čini se da se čak i sunce okreće uvijek na drugoj strani vremena.

*

Kako da kažem! On voli žene zahvaljujući slabosti svoga vida. Kratkovidnost i razrokost su više nego poželjne. Paradoks: umjesto da bude samo ono što jest, ta slabost vida ujedno je jakost duha i srca. Ponekad sam sebi kaže: možda je ta slabost jednaka promjenjivoj ljepoti bića, moduliranom napredovanju njihove dobi.

On vidi žene, dodiruje ih već prema stupnju te zastrtosti koja počiva na načelu pristojnosti: poštivati putanju svake žene koja voli, njen stil i osjećajnu osujećenost. Načelo koje se prilagođuje obredima, ceremonijama i svetkovinama, ognju i pepelu.

*

Promatram taj krajolik, taj ocean, taj spokoj valova. Pogled mi privlači dojmljivi detalj: kako uhvatiti obris onog leptira koji sa žala odlijeće prema pučini? Kako shvatiti njegovu nevjerojatnu volju? Još uvijek mislim na njegova prošarana krila dok prelistavam ovaj podsjetnik.

*

Prije Voljenja, postavljao je ženu između boga i čovjeka. Kao njihovog posrednika: iluzija Anđela i Djevice (to je malo čudno, zar ne?). Dakle, metafora Anđela je obred tijela i njegovih ukrasnih dodataka: ljupko ruho nabrano je prema ženinom nadahnuću. To ruho izumijeva svoje oblike, svoje mitove, svoje pokrete pri dolasku i odlasku. Preko ramena gleda vas neko drugo lice. U vaše ruke dajem ovu svečanost Voljenja.

*

Sučelje ili ljubavni odnos *par excellence*. Ali bez blage neusklađenosti između tijela, između duša, sučelje gubi svoj ritam, i svoju priliku.

*

Što je više slušao ženski govor i njegove paradokse, to je više opažao da se sjena koja prekriva Boga rastače u noći žudnje.

Religija: igra svjetla i sjene, čiji svaki obred podsjeća na kruženje zvijezda. Bez prihvaćanja ženina tijela, njezine sreće i njezine sjete, što bih uradio s mojom solarnom vrtoglavicom?

*

Između žene i muškarca nalazi se dijete; među njima: tajanstvena četvrtina koja nastavlja njihov zlatni kod.

*

Svaki afrodisijak ovisi o svom prirodnom i osjećajnom podneblju. Umjesto da ih uzbudi, kineski Ginsing češće uspavljuje strance koje zanimaju ti «posebni učinci». Ali vaše je tijelo za vas egzotika: zašto bi je tražili negdje drugdje?

Jedan od najljepših trenutaka je onaj kada se okrećete oko sebe tragom miomirisa, kada sretnete vašeg omiljelog zmaja ili plesačicu razigranih bokova na svilenj zvezdi kao u stara vremena.

Nastavljam sa sređivanjem bilježaka, slijedeći njihov poredak prema tri načela: to je onaj koji čitate s lijeva na desno, onaj koji slušate, i onaj koji mi promiče kroz prste. U jednom trenutku noći, sve je mirno na površini zemlje. Koje se to zvijezde udaljavaju od svoga gravitacionog središta?

*

Budući da su anđeli njegova djetinjstva nevidljivi, on ih još manje može vidjeti – oko sebe.

*

Čas vam govorim ti, čas vi. Takvo je i raskrižje između riječi «Ljubav» i «Voljenje», gdje prva daje drugoj ono što je izraslo u njenim zakutcima.

Kad pišem o sebi, kažem «ja» ili «on». Partitura je to koja ne isključuje ni jedan glas, nijednu nježnu zamjenicu. Ona obuhvaća onoga koji govori ili piše u istovremenosti svojih misli, svojih raspoloženja.

*

Preko nečijeg ramena vidi se, tamo, otvorena knjiga. Poput tapiserije pismo produžuje pogled i preobražava ga: nepoznata pjesma na rubu usana. Upamtiti svaku ključnu riječ, njihov nepredviđeni sklop.

Svaka rečenica što se ponavlja pokušava se ovjekovječiti, onkraj ognja i pepela. Uzmite od ljubavnog jezika njegova prisna sazvučja, njegove akreditacije, njegove posljednje osmjehe.

*

Priviđenje, bljesak, vizija, grimiz, iluminacija: sve su mi te riječi jednako zagonetne kao i moje stvarno viđenje sunčevih zraka. Vidjeti a da se ne vidi, kažu, no zar nije potrebno prije toga izvježbati umijeće gledanja?

Žene ga podučavaju sporosti užitka, njegovoj obrednoj naravi, postupnoj ceremoniji. Da bi se sastao s nekim tijelom, nije dovoljan tek ponešto divlji užitak. Treba mu – a to je zadatak Voljenja – sladostrast koja oslobađa pamćenje od užitka, njezina nepredvidljiva igra. Potrebna mu je prisna gostoljubivost, srdačna, čudno nalakćena na sprudove mašte: vjetar i obzirna oluja, sunčani konj što se uvijek vraća svojim milovanjima, krug otvoren prema očima Upućene, preko njezina ramena vidi što ona dodiruje.

*

Neznana gospa, skrhana užitkom: jerihonska ruža, biljka nomadska. Je li to zbog tvoje krhke ravnoteže? Tvog dvojakog viđenja, u znaku dana i u znaku noći? Jesi li prospavala, prije odlaska u udaljenu zemlju, svoj svadbeni san? Reci, jesi li sačuvala, prije nego si me zaboravila, prije nego si nas zaboravila, upitnik tvojih labirinta? Ključevi za putujuće snove odloženi su pored odškrinutih vrata. Ti kročiš, vidio sam, na prag koji se diže.

*

Moglo bi se reći da je lijepa, eto programa za pjesnika. Ali tvoja je ljepota deprogramirana, rastresena, zasljepljujuća.

*

To su neočekivani trenuci, taj susret s ritmom želje. Susret osujećen u svojoj silini: već se pomalja uskrata usred žrtvovanja, mimohod hirova i maštanja. Sanjam da budem tvoj stranac – u kristalu srca. Jesam li to a da i ne znam?

*

Vjernost između partnera: ugovor i zadana riječ koji se drže po zakonu djelatne bliskosti. Održati taj iznenađujući zahtjev, čak i u razdvajanju: svaki je rastanak nesporazum između tijela i duha – od prvog pogleda prvog susreta. Ova se posljednja zagonetna rečenica postavlja između tebe i mene. Tebe? Mene? Misao Voljenja veze svoj vez oko nekoliko riječi, oko nekoliko obrazaca saveza – na rubu njihove šutnje.

*

Postoje barem tri vrste žena: One što odilaze, One što ostaju i Povratnice; one koje se vraćaju Voljenome, nakon što su sve izgubile, uglavnom su Povratnice. Usred svog tog meteža, krikova i suza, postoje odnosi koji su poput kućne radinosti. Pa zar ljubav ionako nije lijepljenje djelića iluzije i razočaranja? Strasti i neravnoteže? Još uvijek tako mislim i u trenutku dok prepravljam ove bilješke.

*

Ove je zime pticama tako hladno da one postaju nalik lišću. Ti listovi padaju, pa se opet uspinju na granu. Krhka ravnoteža između neba i zemlje.

To oklijevanje između biljnog i životinjskog svijeta navodi me na pomisao o jednom posrednom godišnjem dobu koje više ne bi bilo zima, nego svitanje proljeća, početak pjesme koju je san stabla odgodio. Tihi koncert ptica, u sjeni paperja koje sabire tako svoj dio topline. Nešto kasnije u vremenu, evo i ptica «kosoookih».

*

Spol nekog glasa je poput praga susreta. Nekoć mu je bio dostatan telefonski poziv da se odluči i sjedne u automobil ili avion, približavajući se tom glasu, prateći ga u njegovim ustima, u njegovom dahu, u njegovoj zemlji i jeziku koji raznježava.

*

Po svojoj prividnoj nepokretnosti, polu-pogled obuhvaća cijelu scenu zavođenja koja se uspostavlja između vas, pred vama, u vašim rukama, na granicama svakog pojedinog dijela tijela. Ako nema te dubine, pogled ubrzo biva zarobljen onim izvanjskim. Između jednog i drugoga, razdaljina žudnje, njezino djetinjstvo.

Prevela Ingrid Šafranek